

पूर्वमध्यमा प्रथमखण्ड

विषय कोड : 505

प्राचीनव्याकरणम्
चतुर्थ-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

1. उचितविकल्पम् चित्वा लिखत - 10
- (क) स्तोश्चुनाश्चुः सूत्रं करोति -
- (1) द्वित्वम् (2) कुत्वम्
(3) श्चुत्वम् (4) ष्टुत्वम्
- (ख) केन सूत्रेण हल संज्ञा भवति ?
- (1) तस्यलोपः (2) बृद्धिरेचि
(3) हलादि शेष (4) हलन्त्यम्
- (ग) सूत्र अष्टाध्यायामध्यायाः सन्ति -
- (1) दश (2) नव
(3) सप्त (4) अष्ट
- (घ) महामुने पाणिनेः कतयः समयः स्वीक्रियते ?
- (1) ई.पू. 350 (2) ई.पू. पञ्चम शतकम्
(3) ई.पू. 300 (4) ई.पू. 2400 वर्ष
- (ङ) पाणिने मुख्य ग्रन्थः कः -
- (1) अष्टाध्यायी (2) छन्दोविंशतिका
(3) जाम्बवती विजयः (4) महाभाष्यम्

2. रिक्त स्थानं पूरयत — 10
- (क) मुखनासि ..... सिकः।
- (ख) न धातु ..... धातुके।
- (ग) सम्बुद्धौ ..... नार्षे।
- (घ) बहुगण ..... संख्या।
- (ङ) प्रथमचरम ..... नेमाश्च।
3. युगमेलनं कुरुत — 10
(क) अष्टाध्यायी	(1) पाणिनि
(ख) लघुसिद्धान्त कौमुदी	(2) पतञ्जलिः
(ग) वार्तिककारः	(3) वरदराजाचार्यः
(घ) भाष्यकारः	(4) कात्यायनः
(ङ) सूत्रकारः	(5) पाणिनिः
4. सत्यम् असत्यम् चिनुत — 10
- (क) आद्गुणः गुणसंज्ञाविधायकम् सूत्रम् अस्ति।
- (ख) अकः सवर्णे दीर्घः गुण प्राप्ति भवति।
- (ग) रामे इत्यत्र पञ्चमी विभक्ति भवति।
- (घ) कुचु टुपु एते उदिताः सन्ति।
- (ङ) अष्टाध्यायी पाणिनेः कृतिः अस्ति।
5. एकपदेन उत्तरं लिखत — 10
- (क) कात्यायनप्रणीतः ग्रन्थः कः ?
- (ख) ष्टुत्वविधायकम् सूत्रम् किम् ?
- (ग) द्वितीय अध्यायस्य प्रथमपादेः कति सूत्राणि ?
- (घ) वेदपुरुषस्य मुखं किमस्ति ?
- (ङ) अष्टाध्यायाम् कति सूत्राणि सन्ति ?

6. अधोलिखित सूत्राणां व्याख्या कार्या - 10
- (क) तृतीया समासे
 (ख) सर्वादीनि सर्वनामानि
 (ग) सुङ्गनपुंसकस्य
 (घ) स्थानेन्तरतम्
 (ङ) तस्यलोपः
7. अधोलिखित द्वयोः शब्दयोः ससूत्रं सन्धिं प्रदर्शय - 15
- गुरूपदेशः, यद्यपि, उपेन्द्रः, कृष्णर्द्धिः, पावकः
 पाणिनेः अष्टाध्यायीतः किमपि सप्त सूत्राणि लिखत। यानि प्रश्नपत्रेऽस्मिन् केऽपि न सन्ति।
8. त्रय साधनीयाः प्रयोगाः - 15
- पावकः, विष्णवे, मद्ध्वरिः, तवल्कारः।
9. केऽपि त्रयः समाधेयाः - 10
- (i) व्याकरणस्य किं लक्षणम् किं नाम व्याकरणमिति वा।
 (ii) अष्टाध्यायी इत्यस्य कोऽर्थः अयं ग्रन्थः केन विरचिता ?
 (iii) पाणिनिना महेश्वरात् कतिसूत्राणि अधिगतानि ?
 (iv) सूत्रस्य किम् लक्षणम् भवति ?
 (v) अष्टाध्यायी कस्य रचना अस्ति ?

